

Sprawozdanie z realizacji w Polsce Kampanii „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach” w 2008 r.

Pierwszy w **historii Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach** (*European Antibiotic Awareness Day*) był obchodzony w **dniu 18 listopada 2008 roku** w 32 krajach Europy - w krajach członkowskich Unii Europejskiej jak również w Norwegii, Islandii, Chorwacji, Turcji oraz Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach został ustanowiony przez Komisję Europejską na wniosek *Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC, ang. European Centre for Disease Prevention and Control)*. Inicjatywa ta powstała ze względu na obserwowanie niezwykle niepokojącego zjawiska bardzo szybkiego narastania oporności drobnoustrojów na leki, co coraz bardziej ogranicza możliwości skutecznej terapii zakażeń, a także znacząco zwiększa koszty leczenia i śmiertelność.

Wśród podstawowych celów kampanii organizowanej w 2008 roku w ramach Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach było przekazanie informacji o działaniu antybiotyków oraz niebezpieczeństwie zjawiska oporności bakterii, które oznacza utratę skuteczności leków przeciwbakteryjnych, a jest najczęściej wynikiem ich niewłaściwego i nadmiernego stosowania.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej zobligowane zostały do organizacji lokalnych obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.

Założeniem kampanii realizowanej w Polsce było zaangażowanie jak najszerszego zakresu instytucji, środowisk eksperckich, środków masowego przekazu i opinii publicznej, aby zwrócić uwagę na zjawisko antybiotykooporności jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia publicznego.

Co roku w ramach tej kampanii promowane będą różne zagadnienia najbardziej aktualne z punktu widzenia zagrożeń epidemiologicznych wynikających z antybiotykooporności.

Wszystkie władze publiczne, pracownicy służby zdrowia, pracownicy socjalni, specjaliści, jak i organizacje niepubliczne, są zachęcane do wzięcia udziału w tej inicjatywie oraz do rozpoczęcia swojej własnej działalności lub podjęcia dyskusji na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków.

W dniu 18 listopada 2008 w Strasburgu odbyło się spotkanie Parlamentu Europejskiego poświęcone obchodom Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.

Hasła Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w 2008 r.

opracowane przez zespół koordynujący jego obchody w Polsce

- Podstawowe zasady higieny nadal są pomocne w walce z bakteriami.
- Antybiotyki są uznawane za najważniejszy wynalazek medycyny XX wieku.
- Antybiotyk jest bezpieczny, jeśli przyjmujemy go zgodnie z zaleceniami lekarza.
- Skuteczność antybiotyków nie jest wieczna. Dbajmy, by trwała jak najdłużej.
- Niedopuszczalne jest samoleczenie przy pomocy nieprzepisanego przez lekarza antybiotyku.
- Stosuj się do zaleceń lekarza. Doprowadź antybiotykoterapię do końca.
- Nie namawiaj lekarza, by przepisał Ci antybiotyk - zaufaj jego wiedzy.
- Rozsądna antybiotykoterapia - mniej bakterii wieloopornych.
- Antybiotyki leczą tylko infekcje bakteryjne. Nie działają na wirusy i choroby przez nie wywołane.
- Przeziębienie lub grypa? Zdrowiej bez antybiotyków.
- Skuteczność lecznicza antybiotyków jest nadrzędnym, wspólnym dobrem.
- Łatwiej jest chronić antybiotyki niż tworzyć nowe.
- Walka z opornością to świadomość zagrożeń i wspólne działanie.

OPIS DZIAŁAŃ PODJĘTYCH W RAMACH REALIZACJI W POLSCE KAMPANII „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH”.

Organizacja Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w Polsce przeprowadzona została w ramach programu polityki zdrowotnej Ministra Zdrowia „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” pod kierunkiem Przewodniczącej Programu prof. dr hab. Walerii Hryniewicz.

Honorowy Patronat nad obchodami Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w Polsce objęła Minister Zdrowia Ewa Kopacz.

Zespół realizujący Narodowy Program Ochrony Antybiotyków aktywnie uczestniczył w organizacji Dnia zarówno na poziomie europejskim m.in. przez udział w spotkaniach mających na celu wypracowanie podstawowych celów i kluczowych przekazów kampanii, jak również na poziomie krajowym.

W ramach kampanii podjętych zostało szereg inicjatyw zarówno na poziomie ogólnopolskim jak też regionalnym. **Materiały użyte w ramach kampanii zostały opracowane w oparciu o wytyczne ECDC ”European Antibiotic Awareness Day Campaign Communication Materials”.**

Najważniejsze inicjatywy podjęte w ramach Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach:

- W dniu 17.11.2008 r. zorganizowano w Ministerstwie Zdrowia konferencję prasową inaugurującą obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w Polsce. W ramach konferencji zaprezentowano wystawę przygotowaną z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.
- **Przygotowano wystawę - 16 plakatów** naświetlających problematykę zakażeń bakteryjnych, antybiotykoterapii i zmniejszania się skuteczności leków przeciwbakteryjnych. **Wystawa w dniach 17-24.11.2008 r. była prezentowana w Sejmie RP, w dniach 17-21.11.2008 r. w Ministerstwie Zdrowia, w dniach 1-12.12.2008 r. w Urzędzie Wojewódzkim w Warszawie, w dniach 20-30.01.2009 r. w Urzędzie Marszałkowskim w Warszawie.**
Wystawa została przygotowana w 35 egzemplarzach. Zgodnie z przyjętym założeniem kopie wystawy przekazane do danego regionu, były i są nadal prezentowane w różnych terminach w kolejnych placówkach takich jak Urzędy Miast, Szpitale, POZ, Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne, wyższe uczelnie, szkoły, przedszkola, domy kultury, centra handlowe.
Wystawa była pokazywana w następujących miastach: Białystok, Ciechanów, Częstochowa, Chocianów, Gdańsk, Gorzów Wielkopolski, Katowice, Koszalin, Końskie, Kraków, Legnica, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Piotrków Trybunalski, Poznań, Toruń, Skarżysko Kamienna, Skierniewice, Szczecin, Trzcianka, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra.

- W dniach 18-19.11.2008 r. w Centrum Konferencyjne Wojska Polskiego w Warszawie zorganizowano ogólnopolską konferencję dla lekarzy, epidemiologów i mikrobiologów - **XII Symposium Naukowe „Postępy w Medycynie Zakażeń, Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”**, która zgromadziła 400 uczestników.
- Zorganizowano 8 konferencji regionalnych dla lekarzy (Warszawa, Piotrków Trybunalski, Wrocław, Białystok, Gdańsk, Zielona Góra, Olsztyn)
- Opracowano i rozpowszechniono na terenie całej Polski plakaty i ulotki informacyjne skierowane do społeczeństwa oraz do profesjonalistów. Materiały informacyjne zostały przekazane do Urzędów Miast, Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, a następnie za pośrednictwem w/w instytucji rozdysponowane w regionach do poszczególnych placówek: POZ, szpitali, wyższych uczelni, szkół, przedszkoli, zakładów komunikacji miejskiej.
Łączne nakłady materiałów informacyjnych to:
  - 14.000 sztuk plakatów informacyjnych skierowanych do społeczeństwa
  - 200.000 sztuk ulotek informacyjnych skierowanych do społeczeństwa
  - 10.000 sztuk ulotek dla profesjonalistów
- Przygotowano 10 sekundowy materiał promujący hasło Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach emitowany w dniu 19 listopada w 1 Programie TVP
- Przygotowano 30 sekundowy film o charakterze reklamy społecznej na temat problemu antybiotykooporności i nadużywania antybiotyków – emitowany w dniach 9-29.01.2009 roku w 25 kinach sieci Cinema City na terenie całej Polski (Katowice, Warszawa, Łódź, Częstochowa, Kraków, Poznań, Wrocław, Gdańsk, Gdynia, Sopot, Toruń, Lublin, Bydgoszcz, Częstochowa) w ramach bloku reklamowego towarzyszącego filmom familijnym.
- Ukazały się informacje i specjalne programy tematyczne w mediach w tym:
  - **radiowe** – m. in. *Program 1 i 3 Polskiego Radia, Radio TOK FM, Radio Józef, Radio ZET*
  - **telewizyjne** – m. in. *Wiadomości, Panorama, TVP INFO, Program 2 TVP „Pytanie na śniadanie”*
  - **artykuły w prasie codziennej i tygodnikach** – m.in. *Gazeta Wyborcza, Metro, Polityka*
  - **artykuły nt. antybiotykooporności w kluczowych czasopismach branżowych** m.in. *Lekarz Rodzinny, Przewodnik Lekarza, Gazeta Farmaceutyczna, Nowa Klinika*
- W listopadzie 2008 r. zostały **zorganizowane konferencje prasowe** w wielu miastach w Polsce m.in. w Łodzi, Olsztynie (Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne) oraz w Opolu (Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia), W konferencjach uczestniczyli regionalni przedstawiciele Narodowego Programu Ochrony

Antybiotyków. Uczestnicy konferencji otrzymali specjalnie opracowany pakiet prasowy zawierający informacje na temat Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, informacje o działaniu antybiotyków oraz niebezpieczeństwie związanym z narastaniem oporności bakterii na leki.

- Informacje na temat Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach zostały umieszczone w niektórych regionach na stronach internetowych min.: wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych, urzędów wojewódzkich, urzędów miast, wyższych uczelni, domów kultury, towarzystw naukowych (Polskie Towarzystwo Mikrobiologów, Polskie Towarzystwo Pediatryczne), jak również ukazały się w wielu portalach prasowych, medycznych i społecznych.
- W dniu 18.11.2008 r. w centrum Warszawy (przy głównych stacjach metra) rozdawane były ulotki informacyjne na temat Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.
- Informacje na temat obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w Polsce zostały umieszczone na stronie internetowej Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków www.antybiotyki.edu.pl.

Organizacja konferencji regionalnych w ramach obchodów w Polsce Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.

Organizację Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w poszczególnych regionach poprowadzili Regionalni Przedstawiciele Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków we współpracy z samorządem lokalnym, powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi oraz terenowymi oddziałami Polskiego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej. Na konferencjach obecne były także lokalne media - prasa, radio i telewizja, które informowały o wydarzeniach edukacyjnych w poszczególnych regionach.

REGIONALNE KONFERENCJE NAUKOWE:

- Sesja naukowo-szkoleniowa „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach” **Gdańsk** Okręgowa Izba Lekarska w Gdańsku, 18.11.2008 r., – organizatorzy: dr Alfred Samet, Uniwersytet Medyczny w Gdańsku i Przewodniczący Okręgowej Rady Lekarskiej dr Krzysztof Wójcikiewicz.
- Konferencja „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach” **Zielona Góra**, Urząd Marszałkowski 20.11.2008 r. - organizator dr Elżbieta Tomiak, Konsultant Wojewódzki w dziedzinie medycyny rodzinnej, współorganizatorzy: Lubuska Wyższa Szkoła Zdrowia Publicznego, Lubuski Oddział Wojewódzki NFZ, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gorzowie Wielkopolskim, Lubuski Wojewódzki Oddział Kolegium Lekarzy Rodzinnych. W konferencji wzięło udział około 90 osób – lekarze rodzinni, lekarze specjaliści, dyrektorzy placówek medycznych na terenie województwa lubuskiego, studenci Wyższej Szkoły Zdrowia Publicznego. Patronat nad konferencją objął Zarząd Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze.

- Konferencja „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach” **Olsztyn**, Urząd Wojewódzki, 21.11.2008 r. – organizator Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie, współorganizatorzy: Okręgowa Warmińsko-Mazurska Izba Lekarska w Olsztynie, Polskie Towarzystwo Higieniczne, Polskie Towarzystwo Mikrobiologów Oddział w Olsztynie, Wojewódzki Zespół Medycyny Przemysłowej. Honorowy patronat nad konferencją objął Wojewoda Warmińsko-Mazurski.
- Konferencja Szkoleniowo-Naukowa „Racjonalna antybiotykoterapia w dobie narastającej lekooporności” **Białystok**, Pałac Branickich 22.11.2008 r.,– organizatorzy: Zakład Medycyny Rodzinnej i Pielęgniarstwa Środowiskowego Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku i Departament Spraw Społecznych Referat Zdrowia Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Patronat nad konferencją objęli: Konsultant Wojewódzki ds. Chorób Płuc prof.dr hab. Elżbieta Chyczewska, Konsultant Wojewódzki ds. Medycyny Rodzinnej dr hab. Sławomir Chlabicz, Konsultant Wojewódzki ds. Nefrologii prof.dr hab. Michał Myśliwiec, Konsultant Wojewódzki ds. Otolaryngologii Dziecięcej – prof.dr hab. Elżbieta Hassman-Poznańska, Konsultant Wojewódzki ds. Pediatrii –prof.dr hab. Maciej Kaczmarek.
- Konferencja „Antybiotyki ostrożnie/oszczędnie” **Piotrków Trybunalski** 25.11.2008 r. – organizatorzy: Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Piotrkowie Trybunalskim i Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Piotrkowie Trybunalskim. Honorowy patronat nad obradami objął Starosta Piotrkowski.
- Konferencja Forum Antybiotykowe **Wrocław** 27.11.2008 r. – organizator prof. dr hab. Anna Przado-Mordarska, Katedra i Zakład Mikrobiologii AM we Wrocławiu. Patronat nad konferencją objął Marszałek Województwa Dolnośląskiego Marek Łapiński oraz J.M. Rektor Akademii Medycznej we Wrocławiu Prof. Ryszard Andrzejak. W celu pełnego i wielotorowego przedstawienia problemu antybiotykoterapii zakażeń zaproszono ekspertów specjalistów z różnych dziedzin medycyny i mikrobiologii. W konferencji uczestniczyło 200 osób.
- Konferencja dla studentów Akademii Medycznej we Wrocławiu, **Wrocław** 27.11.2008 r. – organizator dr hab. n.med. Leszek Szenborn, Katedra i Klinika Pediatrii i Chorób Infekcyjnych, AM Wrocław. W konferencji uczestniczyło 90 studentów.
- Konferencja „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”, **Warszawa** 15.12.2008 r. - organizator Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Honorowy patronat objęła Prezydent m. st. W-wy Hanny Gronkiewicz-Waltz.

W pierwszej połowie 2009 roku planowana jest organizacja konferencji regionalnych w Ciechanowie oraz w Częstochowie.

W organizacji kampanii Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w poszczególnych regionach uczestniczyli:

- Regionalni Przedstawiciele Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków
- Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej
- Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich
- Wojewódzcy Inspektorzy Sanitarni

Podsumowanie.

W dniu 12 lutego 2009 r. Przewodnicząca Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków Prof. dr hab. Waleria Hryniewicz uczestniczyła w, zorganizowanym przez *Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób*, spotkaniu narodowych koordynatorów kampanii Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, mającym na celu sprawozdanie działań jakie zostały podjęte w ramach obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.

Dyskusja wykazała, że Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach obchodzony był w Polsce w szerszym zakresie niż w innych krajach Europy. Przedstawiciele szeregu krajów UE zwrócili się z prośbą o możliwość wykorzystania niektórych naszych pomysłów i materiałów. Szczególne gratulacje otrzymaliśmy z Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób.